

Atklāta vēstule tiem, kuri raizējas par mežsaimniecības un bioloģiskās daudzveidības nākotni

autors Ēro Heinoluoma

Helsinkos 12.07.2021.

Mēs, apakšā parakstījušies Eiropas Parlamenta deputāti, šajā atklātajā vēstulē paužam bažas par ES ikgadējās meža stratēģijas saturu un mežsaimniecības un bioloģiskās daudzveidības atbalsta pasākumu koordināciju, kā arī uzsveram Somijas valdības un iedzīvotāju vienota vēstījuma nozīmi, lai ietekmētu gaidāmos lēmumus.

Mēs uzskatām, ka ir svarīgi, lai Eiropas Savienība pieņemtu lēmumus par siltumnīcefekta gāzu emisiju savlaicīgu samazināšanu pēc iespējas rentablāk un saskaņā ar sociālā taisnīguma principiem. Mēs esam pārliecināti, ka nevis lēmumu atlikšana un papildu izmaksu segšana, bet tūlītēja rīcība ir drošāka, efektīvāka un galu galā arī lētāka gan somiem un mūsu dzīves videi, gan arī visai cilvēcei.

ES sagatavošanā esošā likumdošanas aktu kopuma svarīgākais uzdevums ir līdz 2030. gadam samazināt reālās oglekļa dioksīda emisijas par 55%. Šajos likumdošanas aktos dalībvalstīm ir jāparedz pietiekama rīcības brīvība, lai emisijas varētu samazināt katras valsts fiziskajiem un kultūras apstākļiem vispiemērotākajā veidā. Somijas mērķis ir oglekļa emisiju neitralitāte jau 2035. gadā, tādēļ Somijai ir svarīgi, lai arī citas valstis pildītu savu pienākumu samazināt emisijas, nevis turpinātu dedzināt ogles, vienlaikus aizliedzot somiem izmantot labi apsaimniekoto mežu resursus. Somijai ļoti svarīga ir katras dalībvalsts lemtspējas saglabāšana par saviem mežiem.

Mēs uzskatām par izšķiroši svarīgu arī dalībvalstu jurisdikcijas ievērošanu mežu politikā.

Mežu jurisdikcija piekrīt dalībvalstīm, un ES vispārējos līgumos nav atsauču uz kopēju mežu politiku. Šīs pamatlietas tika skaidri izklāstītas pagājušā gada Eiropas Parlamenta ziņojumā par meža stratēģiju, kā arī padomes, kas pārstāv ES dalībvalstis, secinājumos. **Mēs neuzskatām par akceptējamu, saskaņā ar noplūdušo informāciju, Eiropas Komisijas plānoto mežu lietu pārņemšanu Eiropas līmenī, kad Komisija arvien stingrāk regulētu, piemēram, mežu pārvaldību, plānošanu un apsaimniekošanu.** Stingri mežu apsaimniekošanas praksi ierobežojoši noteikumi un pat aizliegumi Eiropas mērogā neatspoguļo mūsdienu situāciju, kad bioloģiskās daudzveidības veicināšanas nolūkos ir jāatstāj alternatīvas, dažādiem biotopiem piemērotas iespējas.

Mēs norādām, ka pilnīgi jaunas politikas jomas iekļaušana Savienības kompetencē nav piemērota ES vispārēji pieņemtajam funkciju decentralizācijas principam. Turklāt šādām Savienības kompetences

izmaiņām būtu vajadzīgi svarīgāko līgumu grozījumi, kam savukārt būtu nepieciešama ES dalībvalstu vienprātīga vienošanās.

Atklātībā nopludinātā informācija par Komisijas gatavoto ES mežsaimniecības stratēģiju ir satraucoša. **Stratēģijas projektos netiek līdzsvarotā veidā izskatīti mežu ekonomiskie, sociālie un vides aspekti.** Šķiet, ka Komisijas pieeja būtiski atšķiras no Eiropas Parlamenta nesent apstiprinātās prioritāšu līnijas. Komisijas priekšlikumi vājinās ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas praksi un palēninās fosilo, dabu iznīcinošo materiālu aizstāšanu ar izstrādājumiem, kuru pamatā ir atjaunojamās koksnes izejvielas. **Vienlaicīgi Komisija aizmirst par mežu daudzfunkcionalitāti un draud Somijas mežus padarīt par vienus pusējiem oglekļa dioksīda piesaistītājiem visas Eiropas vajadzībām.**

Ja Komisijas mežsaimniecības stratēģijas pamatnostādnes tiktu īstenotas, tas negatīvi ietekmētu gan ekonomiku, gan galu galā arī klimatu. Komisijas priekšlikumi veicinātu nevis aktīvo, bet pasīvo mežsaimniecību. Neraugoties uz labajiem nodomiem, sliktākajā gadījumā šāda darbības līnija nozīmētu Eiropas konkurētspējas zudumu mežsaimniecībā un ražošanas pārvietošanu ārpus Eiropas uz valstīm, kurās ir zemāki klimata un vides standarti. Mežsaimniecības darbības apstākļu pasliktināšanās Somijā nozīmētu labklājības valsts finansiālā pamata sairšanu. Turklāt, **lai sasniegtu vērienīgos mērķus klimata jomā, vairāk nekā jebkad ir nepieciešami ieguldījumi un inovācijas, kuru pamatā ir bioekonomika. Šis aspekts stratēģijā netiek identificēts.** Somijā koksnes izstrādājumu nodrošinātais ieguldījums klimata jomā ir vairāk nekā 16 miljoni tonnu oglekļa dioksīda gadā, kas rodas, ar koksnes izstrādājumiem aizstājot fosilos izmešus vairāk radošus izstrādājumus. Tā ir vairāk nekā trešā daļa no visas Somijas pašreizējās oglekļa dioksīda emisijas.

Mēs ļoti raizējamies par to, ka Komisija pilnībā ignorē gan Eiropas Parlamenta, gan dalībvalstu Padomes iepriekš formulētos demokrātiskos viedokļus par stratēģiju. Ņemot vērā Komisijas perspektīvas nopietnos trūkumus, ir īpaši svarīgi, lai šo nacionālo interešu jautājumu kopīgi atbalstītu gan Eiropas Parlamenta deputāti, gan arī Somijas valdība. Mēs aicinām izstrādāt līdzsvarotu stratēģiju, kas ievērotu dalībvalstu kompetences. Somijas meži ir svarīga daļa cīņā pret klimata pārmaiņām, nevis problēmu avots.

Mūsu viedoklis ir, ka **Komisijas pašreizējās pamatnostādnes par mežiem ir koncentrētas tikai uz mežu aizsardzību, nevis ilgtspējīgu izmantošanu.** Tas ir tuvredzīgs uzskats. **Mežu padarīšana par muzeju ilgtermiņā samazina oglekļa dioksīda piesaisti un padara mežus uzņēmīgākus pret dažādiem bojājumiem. Vienlaikus tiek aizmirsts, ka mežiem ir nepieciešama aktīva apsaimniekošana, lai tie spētu pielāgoties klimata pārmaiņām.** Lai uzturētu mežu veselību, mums ir aktīvi jārūpējas par tiem, ievērojot ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principus. Somijā jau simts gadus tiek veikta valsts mežu uzskaitē, un ar tās palīdzību ir izdevies apkopot vērtīgu informāciju, piemēram, par mežsaimniecības ilgtspēju. Turklāt kopš 20. gadsimta deviņdesmitajiem gadiem Somijā ilgtspējīgas mežsaimniecības

ietvaros mežu bioloģiskā daudzveidība tiek veicināta gan ar likumdošanas palīdzību, gan arī ar brīvprātīgām metodēm. Šāda darbības līnija mums ir jāturpina un jānostiprina valsts līmenī, atzīstot bioloģiskās daudzveidības lološanas nepieciešamību.

Diemžēl šķiet, ka **Komisijas mežsaimniecības stratēģija neatzīst dabas aizsardzības lomu kā ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas daļu, bet gan palielina meža īpašnieku administratīvo un finansiālo slogu.** Tas nodara kaitējumu faktiskajam darbam klimata jomā, jo samazina spiedienu uz citiem emisiju sektoriem emisiju reducēšanā un fosilo enerģijas avotu izmantošanas samazināšanā. Šādas rīcības rezultātā zūd pamats zem bioekonomikas kājām, lai gan bioekonomikas attīstībai ir izšķiroša nozīme, ja mēs nopietni gribam pāriet uz oglekļneitrālu aprites ekonomiku.

Ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas definīcija ir starptautiski saskaņota kā Eiropas kopējā Forest Europe procesa daļa, kas būtu jāidentificē stratēģijā. Mēs aicinām Komisiju pieņemt visaptverošu pieeju ilgtspējībai, līdzvērtīgi ņemot vērā gan visu mežu pievienotās vērtības veidošanas ķēdi, gan arī ekonomisko, sociālo un ekoloģisko perspektīvu. Vienlaicīgi ES mežsaimniecības stratēģijai būtu jānodrošina mežu daudzpusīgās lomas nepārtrauktība ceļā uz zaļās izaugsmes un vides mērķu sasniegšanu.

Šķiet, ka Komisijas nostāja mežsaimniecības stratēģijas jomā paredz noteikt, kurus produktus turpmāk ražot no mežiem un kādus neražot, kā arī apšaubīt īslaicīgu koksnes izstrādājumu izmantošanu. Šādu regulējumu nedrīkst īstenot ES līmenī, jo tādējādi tiktu ignorēts ES funkciju decentralizācijas princips, patērētāju vajadzības un mežu daudzfunkcionalitāte, kā arī kavēta inovāciju ieviešana. No mežiem var ražot gan īslaicīgi, gan ilgstoši lietojamus izstrādājumus, un tie abi var vienlīdz aizstāt fosilos izejmateriālus. Sliktākajā gadījumā Komisijas priekšlikums mākslīgi samazinātu ikdienas preču, piemēram, papīra un pārstrādājamo iepakojuma materiālu, ražošanu.

Mēs uzskatām, ka Somijā ir nopietni jāuztver ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu saistītie mērķi. Arī mežsaimniecības nozarē ir vieta uzlabojumiem un risinājumiem, kas labāk aizsargātu bioloģisko daudzveidību. Eiropas centralizētas pārvaldes vietā būtu jāakcentē vietējā pieredze un lēmumu pieņemšana dalībvalstīs. **Pašlaik ES meži ir ļoti dažādi, un tiem ir dažādi īpašumtiesību veidi, meža platība, struktūra, bioloģiskā daudzveidība, pielāgošanās spējas un problēmas. Tādējādi ir skaidrs, ka mežu jautājumus nevar risināt pēc viena šablona, bet sekmīgas politikas atslēga ir vietējie apstākļi, mežu īpašnieki un zināšanas dalībvalstu līmenī.** Mēs nevaram pieņemt, ka mežu stratēģijā tiek ignorēts funkciju decentralizācijas princips, kas ir viens no ES tiesību aktu stūrakmeņiem.

Komisijai būtu jānosaka vispārējs veids, kā visas koku daļas izmantot dažādiem izstrādājumiem. Tas ir resursu ziņā patiesi efektīvs paņēmieni pievienotās vērtības radīšanai, vienlaikus ievērojot Green Deal mērķus un veicinot klimatam draudzīgu bioekonomiku. Somijas un citu ES dalībvalstu

ceļā uz sabiedrību ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni ir būtiski stiprināt aprites ekonomiku ar rosīgas mežu nozares palīdzību. Tāpēc mēs vēlamies aicināt Komisiju ieguldīt vairāk inovācijās, pētniecībā un attīstībā, nevis aizliegumos.

Nopludinātā informācija satraucoši norāda uz Komisijas attieksmi pret likumdevēju, Parlamenta un Padomes oficiālo nostāju. Parlaments pieņēma savu nostāju 2020. gada oktobrī, un Padome savus secinājumus — tā paša gada novembrī. Šo demokrātiski izveidoto nostāju izaicinošu ignorēšanu Komisijas sagatavošanās darbos nevar ignorēt klusējot.

Mēs, apakšā parakstījušies Eiropas Parlamenta deputāti, uzsveram Somijas aktīvu un savlaicīgu ietekmi uz ES meža stratēģiju un citiem ar mežiem saistītiem politikas pasākumiem saskaņā ar valdības un Parlamenta izklāstīto nostāju. Šo nostāju pamatā ir dalībvalstu ziņā esoša meža politika. Mežsaimniecības darbības priekšnoteikumus bez mežu stratēģijas būtiski ietekmēs arī atjaunojamās enerģijas direktīvas un LULUCF tiesību aktu atjauninājumi kopumā. Mežus ietekmējošās ES politikas ir savstarpēji saistītas. Mēs uzskatām par būtisku, ka Somija efektīvi ietekmē gan jaunos klimata tiesību aktus kopumā, gan jauno meža stratēģiju, aizsargājot mazas, no ārējās tirdzniecības atkarīgas, savu atbildību vides jomā atzīstošas, novatoriskas valsts intereses. Lai tas izdotos, ir svarīgi, lai Somijas premjerministre un kompetentie ministri saņemtu pilnu atbalstu un palīdzību no citiem svarīgākajiem dalībniekiem. Ir ļoti svarīgi, lai ES lēmumu pieņemšanai valdība nosūtītu vienotu vēstījumu, ko atbalstītu pēc iespējas vienota parlamenta nostāja.

Mēs kā Eiropas Parlamenta deputāti esam gatavi visa veida sadarbībai, kas būtu nepieciešama šo mērķu sasniegšanai.

Ēro Heinoluoma

Elsi Katainena **Petri Sarvamä Teuvo Hakarainens**

Henna Virkunena

Laura Huhtasäri

Mauri Pekarinens

Miapetra Kumpula-Natri

Nils Torvalds